

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 275/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť A. O. a M. O., obaja bytom Ž., zastúpených advokátom JUDr. V. J., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 204/02 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. O. a M. O. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júna 2009 a 24. júna 2009 doručená sťažnosť A. O. a M. O., obaja bytom Ž. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 204/02.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že:

«(...) 1. Sťažovatelia sú obžalovaní v trestnej veci vedenej u Okresného súdu v Žiline pod č. k. 5T/204/2002 pre pokus trestného činu ublíženia na zdraví v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2, § 8 ods. 1 k § 222 ods. 1 a trestného činu výtržníctva v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 k § 202 ods. 1 Tr. zákona (140/1961 Zb.).

2. Trestné stíhanie proti sťažovateľom začalo vznesením obvinenia vyšetrovateľom uznesením zo dňa 15. 01. 2001. Prokurátor Okresnej prokuratúry v Ž. podal obžalobu dňa 20. 07. 2001 zhruba na skutkovom základe, že:

„Dňa 22. 11. 2000 v čase okolo 18.00 hod. v Ž. sťažovatelia osobným motorovým vozidlom Peugeot 205 prinútili zastaviť osobné motorové vozidlo Škoda Favorit vedené Ing. I. L., vystúpili z vozidla, M. O. otvoril dvere vodiča, nastriekal mu do očí slzný plyn, vytiahol ho z vozidla a držal ho, pričom A. O. ho nezisteným predmetom udieral po ramenách, rukách a následne Ing. L. a M. O. spadli do priekopy, kde A. O. nezisteným predmetom udieral Ing. L. po hlave, čím mu boli spôsobené poranenia, ktoré si vyžiadali dobu liečenia v trvaní 14 dní, pričom najmenej pri dvoch úderoch mohlo dôjsť k poškodeniu mozgu“.

3. Okresný súd v Žiline vec po preskúmaní obžaloby uznesením č. k. 3 T 440/01 zo dňa 06. 09. 2001 vrátil prokurátorovi na došetrenie, pretože došiel k záveru, že dôkazná situácia nie je jednoznačná a v podstate obvinených - sťažovateľov usvedčuje zo spáchania skutku iba poškodený Ing. L. a jeho maloletý syn. Súd tiež podotkol, že postup službu konajúceho policajta V. H. je prinajmenšom neobvyklý, keď na mieste činu nezabezpečil dôkaz - identifikáciu svedka, ktorý podľa jeho výpovede mal byť priamym svedkom konfliktu. Uznesenie OS Žilina, ktoré napadol sťažnosťou prokurátor, bolo potvrdené rozhodnutím Krajského súdu v Žiline 2 To/506/01 zo dňa 17. 10. 2001.

4. Prokurátor Okresnej prokuratúry podal opätovne žalobu dňa 19. 06. 2002, a OS v Žiline vec prejednáva pod č. k. 5T 204/02.

5. Prvýkrát súd meritorne rozhodoval pred senátom zloženom z predsedu senátu JUDr. P. P. a prísediacich L. Š. a J. K. Senát vec prerokoval v 5 pojednávaniach (05. 05. 2003, 24. 11. 2003, 25. 02. 2005, 15. 08. 2005, 31. 10. 2005) a na pojednávaní dňa 31. 10. 2005 uznal sťažovateľov za vinných a uložil im trest. Po odvolaní sťažovateľov Krajský súd

v Žiline prvostupňový rozsudok OS v Žilina zrušil uznesením č. k. 2To/38/2006 zo dňa 10. 05. 2006, a vec vrátil okresnému súdu na nové prerokovanie a rozhodnutie. V odôvodnení uznesenia 2To/38/2006 Krajský súd v Žiline napr. konštatuje:

- OS ZA v predmetnej veci postupoval v rozpore s § 2 ods. 5 Tr. por., keď nevykonával riadne a úplne všetky dostupné dôkazy pre zistenie stavu veci a zákonu zodpovedajúce rozhodnutie, a preto sa rozhodnutie OS ZA javí ako predčasné,

- niet s výnimkou tvrdení poškodeného Ing. L. a jeho maloletého syna dôkazov, že sťažovatelia - obžalovaní boli na mieste činu,

- za najdôležitejší dôkaz okresný súd považoval výsledok rekognície - keď poškodený Ing. L. a jeho syn opoznali ako útočníka A. O., pričom podľa názoru Krajského súdu, ak má byť dôkaz - rekognícia objektívny, potom osoba, ktorá je podozrivá, že je páchatelom, má byť poškodenému ukázaná medzi niekoľkými osobami podobného vzhľadu, čo v konkrétnom prípade nebolo rešpektované,

- konštatovanie OS ZA, že zdravotný stav popísaný v odbornom vyjadrení MUDr. O. nebránil sťažovateľovi - poškodenému M. O., aby sa aktívne zúčastnil na incidente, je konštatovanie založené len na domnienke.

6. Okresný súd pokračoval v konaní na hlavnom pojednávaní dňa 18. 09. 2007 a 16. 10. 2007 v novom obsadení senátu - predsedníčka senátu JUDr. V. H. a prísediaci I. P. a M. A. Po vykonanom dokazovaní na týchto pojednávaniach, bolo v konaní potrebné vykonať iba vyšetrovací pokus, ktorého vykonanie vyplývalo zo zrušovacieho uznesenia KS Žilina, ktorým sa mala preukázať skutočnosť, za aký čas sa sťažovatelia - obžalovaní mohli dostať zo svojej garáže na miesto činu. K vykonaniu tohto dôkazu už nedošlo, pretože opätovne, z dôvodu preradenia predsedníčky senátu na iný súd, došlo k zmene v obsadení senátu.

7. Predsedníčka nového (tretieho) senátu JUDr. M. L. nariadila prvé hlavné pojednávanie jej senátu na 17. 02. 2009. Toto pojednávanie sa konalo po uplynutí takmer jeden a pol roka od posledného úkonu súdu a viac ako osem rokov po skutku. Vzhľadom na zmenu v zložení senátu je v konaní potrebné nanovo vykonať všetky dôkazy. Na pojednávaní dňa 17. 02. 2009 boli vykonané iba úkony výsluchu obžalovaných a poškodeného Ing. L. a pojednávanie bolo odročené na deň 07. 04. 2009. Toto pojednávanie bolo opätovne odročené, podľa telefonickkej informácie predsedníčky senátu, pre chorobu prísediaceho.

8. *Vzhľadom na odstup času od spáchania skutku, je vznesenie námietky o možnej kvalite dokazovania pred súdom oprávnené, predovšetkým o dôkaznej kvalite svedeckých výpovedí. Spornú výpovednú a dôkaznú hodnotu môžu mať aj závery vykonaného vyšetrovacieho pokusu, pretože za viac ako osem rokov sa v Žiline podstatne zmenila dopravná situácia - hustota premávky, zmena križovatiek, ale predovšetkým preto, lebo ul., na ktorej malo dôjsť ku skutku, pre ktorý je vedené trestné stíhanie, už dnes neexistuje a doprava je vedená po novo vybudovaných komunikáciách.*

9. *Na ďalších pojednaniach bude potrebné vykonať skoro úplné dokazovanie, výsluchy svedkov, znalecké dokazovanie, vyšetrovací pokus, a možno aj iné úkony dokazovania. Ak by aj prvostupňový súd rozhodol ešte tento rok, vo veci je dôvodný predpoklad, že neúspešná strana podá proti prvostupňovému rozsudku odvolanie. Z toho možno dôvodne predpokladať, že právoplatné ukončenie tohto trestného konania môže byť otázkou ešte niekoľkých ďalších rokov. Takýto čas na prerokovanie trestnej veci je v demokratickej spoločnosti a právnom štáte v dĺžke 8 a viac rokov neakceptovateľný a taká doba sama osebe predstavuje prerokovanie veci so zbytočnými prietahmi. (...)*

Nepochybné (...) orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné konať a rozhodnúť o vine a treste trestne stíhaných osôb v primeranom čase. Viac ako osem rokov, ktoré doposiaľ uplynuli od vznesenia obvinenia, nemožno za primeraný čas považovať. Ak pre hodnotenie otázky „primeranosti času“ sú podstatné základné kritéria 1) zložitosť veci, 2) správanie sťažovateľov a 3) postup súdnych orgánov, potom:

- zložitosť veci - sťažovatelia si myslia, že toto konanie nie je možné vôbec považovať za zložité či komplikované a to ani z hľadiska počtu skutkov, obžalovaných alebo svedkov, znaleckého dokazovania, rozsahu spisu či iných skutočností,

- správanie sťažovateľov - obidvaja sťažovatelia od začiatku spolupracovali s orgánmi činnými v trestnom konaní i súdom. Zúčastňovali sa vykonávania úkonov prípravného konania a zúčastňovali sa každého nariadeného pojednávania a nevykonávali ani nevykonávajú žiadne obštrukcie.

- postup súdnych orgánov - sťažovatelia sú presvedčení, že prietahy v konaní vznikli predovšetkým pre postup Okresného súdu v Žiline, a potom predovšetkým vidí podstatu v postupe prvého senátu. Tento senát vykonal neúplné dokazovanie, nevysporiadal sa riadne s obhajobou obžalovaných, jeho hodnotenie dôkazov bolo jednostranné a možno

povedať iba v neprospech obžalovaných a ako správne uviedol KS Žilina, predovšetkým rozhodoval na základe domnienok. Následná dvojnásobná zmena obsadenia senátu, a z toho vyplývajúca povinnosť opakovania celého dokazovania, už existujúce prietahy iba predlžuje.

Preto z hľadiska vyššie uvedeného možno urobiť záver, že porušovateľ ako orgán súdnej moci štátu, v ktorého právomoci je rozhodnúť o vine obžalovaných za dodržania ústavných práv účastníkov konania, v tomto konkrétnom prípade porušil práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je dôvodný. (...)

Sťažovatelia pred podaním tejto ústavnej sťažnosti nepodali sťažnosť na Okresnom v súde v Žiline podľa § 62 ods. 1 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch. Možno povedať, že Okresný súd priebežne koná, ale celé konanie trvá neprimerane dlho, napriek tomu, že posledný senát nariaďuje pojednávania v primeraných lehotách. Podanie sťažnosti na OS Žilina by vo veci nič nezmenilo a išlo by iba o formálnu sťažnosť. Celkovo však postup porušovateľa vykazuje porušenie ústavného práva i základného ľudského práva sťažovateľov. Ochrana ústavných práv a základných ľudských práv a slobôd je v právnom poriadku Slovenskej republiky daná do právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky. (...)

Ochrana základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje vtedy, ak v čase uplatnenia pred Ústavným súdom SR porušenie základného práva ešte trvá. Okresný súd v Žiline vo veci stále priebežne koná. Porušenie práva na prerokovanie veci pred súdom v primeranej dobe však vzhľadom na jeho dĺžku nastalo a stále pretrváva, a samotným priebežným konaním súdu sa stav porušenia základného práva neodstráni ani toto už existujúce a pretrvávajúce porušenie základného práva neodstráni. Preto podaná sťažnosť je podaná v lehote na jej podanie. (...)

Právo na primerané finančné zadosťučinenie vzniká ako právny dôsledok porušenia ústavy, resp. iných prameňov práva, ktorými je Slovenská republika viazaná. Sťažovatelia žiadajú zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia každý vo výške 9.000,- €, ako náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Pri jej určení sťažovatelia vychádzajú zo záveru, že finančné zadosťučinenie je a bude primerane, ak za každý rok trestného konania patrí finančné zadosťučinenie vo výške 1.000,- €. V danom prípade iba

deklarovanie porušenia práva a príkaz konať bez zbytočných prieťahov nemožno považovať za dostatočné. Prieťahy sa už nedajú napraviť, ani odstrániť. Ujma bola a je sťažovateľom spôsobená dlhotrvajúco existujúcim stavom právnej neistoty, neobjektívnym prístupom súdnych orgánov, protiprávnym rozhodnutím prvostupňového súdu o ich vine a treste, a v znížení spoločenskej prestíže zaradením do pozície trestne stíhaných osôb. Zásah do práv sťažovateľov je závažným zásahom do ich práva právnej istoty, ktorý trvá už takmer deväť rokov. Neustále sa opakujú tie isté výsluchy, musia žiť v neistote, ako napokon súd rozhodne o ich vine a treste, hoci oni sa cítia byť nevinní a preukazujú to aj dôkazy vykonané v konaní. Napriek tomu už raz súd protiprávne rozhodol, že sú vinní a stále sú označovaní za páchatel'ov trestných činov. Postup porušovateľa hrubo zasahuje do cti a súkromia sťažovateľov. (...)

Sťažovatelia navrhujú, aby Ústavný súd Slovenskej republiky nimi podanú sťažnosť prijal na prerokovanie a po jej prerokovaní vyslovil, že Okresný súd v Žiline porušil ústavné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základné ľudské právo sťažovateľov na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a priznal sťažovateľom právo na primerané finančné zadošťačenie každému vo výške 9.000,- EUR ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Porušovateľ je povinný nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške ... €. (...)»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 204/02.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide

o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje, aby v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v konaní pred všeobecným súdom, sťažovateľ preukázal aj využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má sťažovateľ právo podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“) v spojení s § 6 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch a sudcoch“), t. j. podanie sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi prvostupňového súdu.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 34/98, I. ÚS 16/99, I. ÚS 21/99), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky podľa zákona o štátnej správe súdov v spojení so zákonom o súdoch a sudcoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov v spojení s § 6 zákona o súdoch a sudcoch naďalej, aj po nadobudnutí účinnosti nového čl. 127 ústavy, zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podaním sťažnosti predsedovi okresného súdu by ani v okolnostiach danej veci nešlo „iba o formálnu sťažnosť“.

Keďže zo samotnej sťažnosti doručenej ústavnému súdu vyplýva, že sťažovatelia – ktorí sú kvalifikovane právne zastúpení – sťažnosť na prietahy v konaní nepodali a ani netvrdia, že ju nepodali z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu ich sťažnosti (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 17 a nasl. zákona o štátnej správe súdov (s účinnosťou od 1. apríla 2005 podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov) neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľov priznaného im podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde bolo potrebné ich sťažnosť odmietnuť z dôvodu neprípustnosti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že odmietnutie predmetnej sťažnosti z dôvodu neprípustnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde neznamená

prekážku rozhodnutej veci v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, takže v prípade splnenia všetkých náležitostí predpísaných zákonom sťažovateľom zostáva v danej veci zachovaná možnosť domáhať sa ochrany označených základných práv a slobôd kvalifikovaným návrhom na začatie konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2009